

W MIKA WALTARI

Mikael
Karvajalka

Tinerețea lui Mikael Karvajalka și nemaipomenitele lui
aventuri prin multe țări ale lumii până în anul 1527,
povestite cu sinceritate de el însuși, în zece cărți

Traducere din limba finlandeză
și note de Teodor Palic

POLIROM
2022

Cuprins

	Cartea întâi	
Mikael Bast. Karvajalka.....		5
	Cartea a doua	
Ispita.....		82
	Cartea a treia	
Înalta universitate		172
	Cartea a patra	
Veronika.....		254
	Cartea a cincea	
Barbara.....		354
	Cartea a șasea	
Rugul		437
	Cartea a șaptea	
Cele douăsprezece articole.....		538
	Cartea a opta	
Flamura în culori de curcubeu		637
	Cartea a noua	
Împăratul ingrât.....		725
	Cartea a zecea	
Devastarea Romei.....		814

Ne-am petrecut noaptea într-un oraș înconjurat de ziduri și am tras la un han, unde, la un urcior de vin, am întâlnit un bărbat arțăgos, care purta pe mantia-i murdară crucea cavalerilor Sfântului Ioan. Văzând straietele mele de pelerin, m-a întrebat încotro merg, iar după ce i-am răspuns că vreau să ajung în Țara Sfântă, mi-a spus că-mi pierd vremea de pomană.

— Oare nu știi, sărmane, că slujitorii falsului profet au început de curând asediul cetății Rhodos? Dacă acest stâlp al creștinătății se va prăbuși, cavalerii Sfântului Ioan nu vor mai putea proteja corăbiile pelerinilor care navighează spre Țara Sfântă. Toate corăbiile vor cădea în mâinile otomanilor și pelerinii vor fi sclavi la turci. De aceea, acum nu se mai încumetă nici o corabie cu pelerini să părăsească Veneția și să se îndrepte spre Țara Sfântă. Se poate spune că Țara Sfântă a fost pierdută pentru totdeauna, pentru că evlavioșii slujitori ai bisericilor și mănăstirilor Sfântului Mormânt așteaptă în zadar darurile pelerinilor pentru a plăti cei optzeci de mii de ducați de aur pe care-i pretinde sultanul turcilor în fiecare an de la ei. Însă creștinătății prea puțin îi pasă de primejdia care amenință Rhodosul. Pe cei puternici nu-i trage inima să înzestreze corăbii cu care să pornească pentru a elibera Rhodosul. Pentru moment, împăratul sfintei împărății a Romei s-a luat de păr cu preacreștinul rege al Franței, așa că nu au ei urechi să audă strigătele de ajutor ale papei. Dacă Rhodosul se va prăbuși, toată lumea creștină se va prăbuși iar creștinii își vor primi pe bună dreptate pedeapsa pentru fărădelegile și ereziile lor. Lucrurile acestea eu le știu bine, chiar dacă nu sunt decât un trezorier neînsemnat al Ordinului cavalerilor Sfântului Ioan. Iar Veneția, încheind pace cu sultanul, a trădat lumea creștină. Pe lângă faptul că prețul călătoriei spre Țara Sfântă este cămătăresc, fiindcă

venețienii sunt avari, acești bani ajung acum în punga sultanului. De aceea, cred că ai face mai bine dacă nu ți-ai mai pierde timpul cu un drum ca ăsta și mi-ai da mie banii. În schimb, îți voi da o dovadă cu numele și cu sigiliul meu că ai contribuit la ajutorarea orașului Rhodos.

Prudent, i-am spus că sunt un om sărac, că abia de pot plăti un braț de paie pe care să dorm noaptea și o bucată de pâine ca să nu mor de foame, dar că îi voi da un ban de argint pentru cauza justă a creștinătății dacă-mi va mai povesti câte ceva despre orașul Rhodos. El a povestit că turcii și ajunseseră la Rhodos cu trei sute de corăbii, pe care le ancoraseră în larg, și cu toate mașinile de război pentru asediu. În același timp, pe uscat, însuși sultanul conducea o armată de o sută de mii de soldați.

Dar Rhodosul, a mai spus el, este o cetate de neînvins, apărată de cei mai buni cavaleri din toate țările lumii creștine, care luaseră crucea și acceptaseră să se supună marelui maestru al ordinului. Și n-au avut până-n această clipă de ce să regrete înțelegerea, fiindcă de la țărmurile Helespontului până la gura Nilului, nu întotdeauna corăbiile de comerț ale ereticilor au fost în siguranță din cauza galerelor rapide ale cavalerilor ioaniți. Sute și mii deeretici și-au găsit sfârșitul pe când încercau să ajungă în Egipt, ca să pornească de acolo spre Mecca, și să se închine la mormântul falsului lor profet. Dar, oricât de puternică ar fi cetatea Rhodos, multă vreme nu va putea rezista unui asediu susținut, de aceea ambasadorii Ordinului cavalerilor ioaniți l-au conjurat pe papă să intervină pe lângă împărat și pe lângă regele Franței pentru a arma o flotă și a o trimite în apărarea Rhodosului până când nu este prea târziu.

Ioanitul, care era un bărbat scund de statură, și-a golit cupa, apoi a lovit-o de masă cu putere, iar mantia lui murdară a măturat urciorul cu vin, care s-a răsturnat cu mare zgomot.

— Aici, a răcnit el, toată lumea bea, joacă și curvășărește, nimănui nu-i pasă de ziua de mâine.

Cine are urechi de auzit, să audă! Trecând peste pământuri și ape, tunetele canonadei și urletele necredincioșilor care escaladează zidurile, chemându-l în ajutor pe falsul profet, ajung până aici! Asta-i pedeapsa lui Dumnezeu pentru păcatele lumii creștine și pentru învățătura eretică a doctorului Luther, pe care călugării renegați și preoții căsătorii o predică din sat în sat și din oraș în oraș, deși maestrul lor, Luther, s-a pus la adăpost, și blestemul împărăției... sau, cine știe, poate că domnul diavol, taică-su, l-a luat la el.

Hangiul a șters masa cu șorțul, după care i-a mai turnat vin, ca să se liniștească. Apărătorul Rhodosului a spus trist:

— Din toate părțile bat tobele pentru a-i îndemna pe mercenari să intre în armata imperială. Apucă-te însă să le vorbești oamenilor despre Ordinul cavalerilor Sfântului Ioan, și-ai să vezi cum toți își astupă urechile. Nu-i departe ziua când turcii le vor tăia urechile și nasul, îi vor jupui de vii, le vor străpunge copiii cu sulițele și le vor vinde pe femeile lor în piața de sclavi. Iar pe bărbați, turcii îi vor jugăni, dar atunci degeaba se vor tângui și-și vor regreta nebunia de acum, când îi părăsesc pe cavalerii ce se războiesc pentru binele întregii lumi creștine.

Înspăimântat, Antti a întrebat dacă-i adevărat că turcii îi întâmpină cu atâta cruzime pe bunii creștini. Și a mai spus Antti că toate ar fi de înțeles, fiindcă și în războaiele creștinilor sunt aceleași obiceiuri de când lumea, dar, după părerea lui, jugănirea bărbaților este o fărădelege care ar trebui pedepsită cu asprime. Toată lumea știe că un bărbat fără urechi, fără nas sau fără brațe poate prea bine să împlinească porunca lui Dumnezeu, dar unui bărbat jugănit i se stinge neamul. Neînsemnatul trezorier al ioaniților i-a explicat că în sud este mare lipsă de eunuci. Nobilii turci, respectând porunca profetului, au nevoie de foarte multe soții, iar bărbații jugăniți sunt tocmai buni de eunuci, fiindcă pot păzi femeile din harem de atingerea

altui bărbat și de boala franceză. Eunucii se vând la prețuri bune și sunt la mare cinste, a mai spus ioanitul, iar la Veneția chiar și negustorii înstăriți au eunuci în casă.

Când ne-am dus la culcare, Antti m-a întrebat:

— Ascultă, Mikael, ești sigur că n-ai înnebunit când ți-a intrat în cap ideea cu pelerinajul în Țara Sfântă? Pe mine a început să mă neliniștească drumul ăsta. Gândește-te, dacă la Veneția, care nu-i decât prima etapă din această călătorie, domnește depravarea și viciul, la ce ne putem aștepta mai departe? Ce ne vom face noi în țări unde sunt obiceiuri păgâne și alte graiuri? Poate că și mâncarea e altfel și ne vom alege cu sănătatea știrbită. De ce să nu ne cumpărăm noi mai bine armuri și să ne ducem ca mercenari în oastea împăratului? Doar ai auzit de-atâtea ori crainicii care anunțau că împăratul a ajuns de-acum la Milano și că-n curând toată Franța va fi cucerită. Ne vom acoperi de glorie și, cine știe, tu ai putea ajunge conte, iar eu mare maestru artilerist!

— Oare nu te-ai săturat de război? l-am întrebat. Dar dacă tot vrei să lupți în război, fă-o cel puțin pentru sângele lui Hristos și pentru nemurirea sufletului tău, nu doar pentru a-i jefui pe oamenii săraci și a le distruge casele! Uite, dacă vrei să iei crucea și să lupți împotriva turcilor pentru a apăra Rhodosul, n-am nimic de spus, pentru că-i un gând bun și frumos. Unde mai pui c-ai putea să ajungi direct în paradis, fiindcă Dumnezeu se-nțelege că va fi de partea cruciaților, nu de partea păgânilor! Poate că-i și singurul mod de a ajunge în Țara Sfântă.

N-ar fi trebuit să spun eu această ultimă vorbă, dar mai ales n-ar fi trebuit să-mi zdrăngănesc toată seara punga cu bani prin han, fiindcă a doua zi, pe când se revărsau zorii și noi eram în drum spre câmpiile alpine, ni s-a întâmplat un mare necaz. Pe Antti l-a apucat o grabnică durere de pânțece și s-a dus să și-l deșerte în spatele unor tufe de alun. Stăteam eu cuviincios în mijlocul drumului

și îl așteptam, când deodată au apărut dinspre oraș doi călăreți. S-au oprit din galop în dreptul meu, iar unul, cel pe care nu-l știam, m-a pocnit în creștetul capului. Celălalt, care nu era altul decât neînsemnatul trezorer al Ordinului cavalerilor Sfântului Ioan, mi-a tras o lovitură în ceafă și m-a trântit pe șaua calului. Ce s-a întâmplat după aceea nu știu, fiindcă mi-am pierdut cunoștința. Era miezul zilei când mi-am venit în fire. Zăceam în pielea goală undeva în inima pădurii, aveam capul rănit și-mi era foarte frig, fiindcă frunzele și crengile pe care tâlharii le trântiseră peste mine nu-mi țineau cătuși de puțin cald. Nu numai că-mi furaseră pungă cu bani, pierdusem și toate monedele mari de aur pe care le cususem cu grijă înăuntrul mantiei modeste de pelerin.

M-am deșteptat în cântecul păsărelelor pădurii. Mi s-a părut că eram din nou copil mic în Turku, în pădurea de stejari de la marginea orașului, unde mă prinsese somnul în timp ce păzeam porcul doamnei Pirjo.

Apoi o pasăre s-a răstit la mine, ciripind clar în limba finlandeză:

— N-o să iasă nimic din treaba asta! Întoarce-te acasă! Întoarce-te acasă!

M-a luat cu frig și am simțit o durere ascuțită în cap. Am încercat să dau la o parte crengile și să mă ridic. Dar am auzit o voce blândă care a spus:

— Îți mulțumesc, Doamne, că mi-ai ascultat rugăciunea și nu l-ai lăsat pradă morții pe acest tânăr frumos! Dar nu da la o parte frunzișul de pe tine, băiatule, că și așa sunt destul de tulburată de când îți tot privesc trupul.

În mintea mea totul era nelămurit, nu înțelegeam ce caut în pădure, nu-mi aminteam cine sunt. Însă nu mi se părea ciudat că pasărea de pe ramura stejarului bătrân sub care zăceam îmi vorbise într-o limbă cunoscută. Înțelegeam glasul naturii, să fi înghițit oare limba corbilor albi? În ciuda amețelii și a durerii, am reușit până la urmă să-mi întorc

capul și am văzut o femeie îngenuncheată. Poalele fustei cu dungi roșii se revărsau grațios în jurul ei. Era tânără și mă privea pioasă cu ochi verzi-gălbui de pisică. După veșminte părea a fi o fată nemăritată de burghez. Pe piept purta o broșă mare de argint, avea părul roșcat și fața palidă plină de pistrui. Părea o pisică ce-și privește stăpânul cu ardoare.

Conștient de goliciunea mea, am pus din nou peste mine creanga înfrunzită și am întrebat:

— Unde sunt? Ce s-a întâmplat? Cine ești? Cum de mă aflu în pădure? Care ți-e numele?

Ea a spus:

— Eu sunt Barbara Buchsenmeister, iar părinții mei sunt oameni respectați în bunul oraș Memmingen. Tata este armurier. Acum sunt în vizită la unchiul meu, iar pădurea aceasta nu este prea departe de oraș. Venisem să culeg pelin, dar spune-mi drept: ești om sau spirit al pădurii și încerci să mă ispitești?

Vrând să se convingă dacă sunt om sau spirit al pădurii, mi-a atins temătoare umărul și l-a mângâiat. Atingerea era plăcută.

— Sunt ființă omenească, i-am răspuns. Numele meu este Mikael Pelzfuss, cel puțin așa cred, deși în acest moment nu-mi amintesc de prea multe alte lucruri. Cineva m-a lovit și m-a aruncat în pădure, de aceea sunt gol ca-n ziua în care m-am născut și tot atât de sărac ca atunci.

Și-a făcut cruce, a mulțumit lui Dumnezeu și a spus:

— Dumnezeu din cer mi-a ascultat rugămințile și visul meu s-a adevărit. Nemaiputând de multă vreme să-mi găsesc liniștea, am venit în vizită la unchiul meu, să-mi caut un bărbat în oraș. În Memmingen nu am găsit, acolo toată lumea mă știe. Nici aici nu am găsit, fiindcă am depășit vârsta cea mai bună de căsătorie, în schimb am avut un vis în care mi s-a poruncit să merg în pădure să-mi caut bărbatul. De când am avut acel vis, am rătăcit în fiecare zi prin pădure și am vorbit cu